

HandläggareKristoffer Bengtsson
08-508 26 097**Till**Trafiknämnden
2024-02-15

Klimatanpassnings- och trygghetsåtgärder inom CM4 2024. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt för klimatanpassningsåtgärder till en investeringsutgift om 12 miljoner kronor under förutsättning att kommunstyrelsen beslutar att medge trafiknämnden budgetjustering för ökade investeringsutgifter för dessa projekt.
2. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt för trygghetsåtgärder till en investeringsutgift om 28 miljoner kronor under förutsättning att kommunstyrelsens beslutar att medge trafiknämnden budgetjustering för ökade investeringsutgifter för dessa projekt.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefTove Nilsson
Enhetschef

Sammanfattning

I samband med verksamhetsplan och tertialuppföljning finns vissa möjligheter för stadens nämnder att söka budgetjusteringar för särskilda ändamål. Två typer av budgetjusteringar är klimatinvesteringsmedel och trygghetsinvesteringsmedel via centralmedelreserv 4 (CM4).

Vid sex ansökningar, där medel sökts i trafiknämndens verksamhetsplan för 2024, förväntas projekten överstiga en budget om fem miljoner kronor och genomförandebeslut behöver fattas av nämnd i detta ärende. För att projekten ska ha möjlighet att genomföras under 2024 behöver detta beslut fattas innan kommunstyrelsens tilldelningsbeslut.

Dessa sex ansökningar omfattar åtgärder för 40 miljoner kronor under 2024, inklusive kostnader för projektering och utredning. Av dessa avser 28 miljoner kronor ansökan för trygghetsinvesteringsmedel och 12 miljoner kronor ansökan för klimatinvesteringsmedel.

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av projekten till en investeringsutgift av 40 miljoner kr.

Introduktion till projekten

Bakgrund

Stadens nämnder kan ansöka om budgetjusteringar inom ramen för stadens klimatinvesteringsmedel och trygghetsinvesteringsmedel via central medelsreserv 4 (CM4).

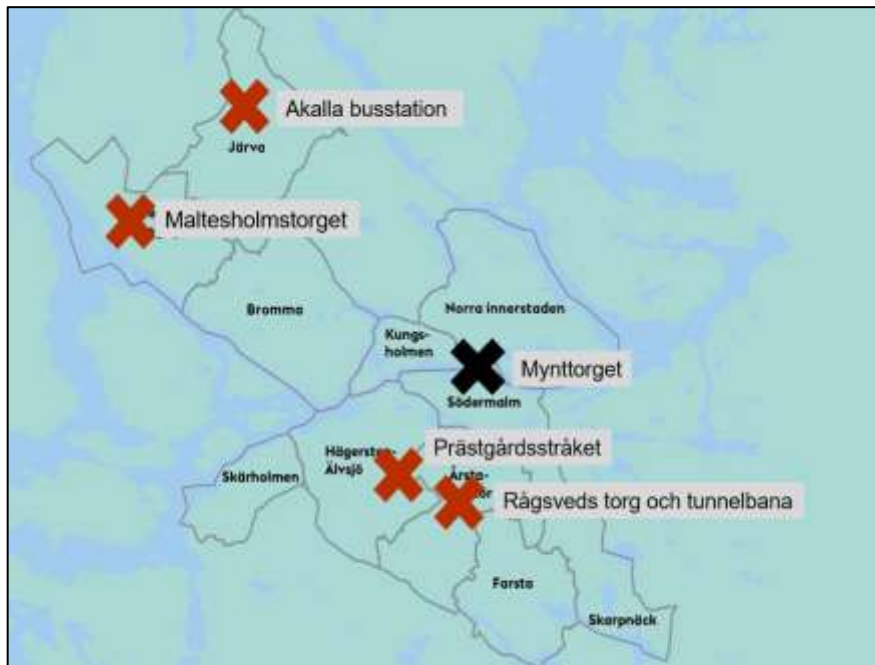
Klimatinvesteringsmedel kan sökas för projekt som minskar de klimatpåverkande växthusgasutsläppen eller minskar sårbarheten från klimatförändringarna, exempelvis genom att anpassa stadsmiljön till ett förändrat klimat med ökade nederbörds mängder, högre temperaturer och längre torrperioder.

Trygghetsinvesteringsmedel kan sökas för projekt som bidrar till en ökad trygghet och/eller försvårar för brottsliga handlingar i den fysiska miljön.

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden ansöker om trygghet- och klimatinvesteringsmedel inom CM4 för totalt 13 projekt i samband med verksamhetsplan 2024. Vid åtta ansökningar, där medel sökts i trafiknämndens verksamhetsplan för 2024, förväntas projekten överstiga en budget om fem miljoner kronor och genomförandebeslut behöver fattas av nämnd. För att projekten ska ha möjlighet att genomföras under 2024 behöver detta beslut fattas innan kommunstyrelsens tilldelningsbeslut. Då nämnden sedan tidigare har fattat genomförandebeslut för energisparande armaturutbyte (T2023-01305) samt kommer fatta beslut om skyfallsåtgärder vid Jarlaplan i ett separat ärende (T2023-03349) återstår sex projekt som nämnden behöver fatta beslut om. Dessa sex projekt återges i detta ärende.

Totalt föreslås trafiknämnden ansöka om finansiering inom ramen för CM4 för 165 miljoner kronor. Av dessa avser 33,7 miljoner

kronor trygghetsinvesteringsmedel och 131,3 miljoner kronor avser klimatinvesteringsmedel. Samtliga ansökningar återfinns i Bilaga 3 och 4.

Figur 1. Karta som visar platsen för de fyra trygghetsåtgärderna. Det svarta krysset avser åtgärder som trafikkontoret ansökt om trygghetsinvesteringsmedel för och sedan tidigare har ett godkänt genomförandebeslut. Utöver detta tillkommer två ansökningar för inköp av fordonsinder samt fordonshinder vid Mynttorget (svart kryss) där kostnaden understiger fem miljoner kronor.

Figur 2. Karta som visar platsen för de sex klimatåtgärderna. De två åtgärder som är markerade med blåa kryss avser de åtgärder som omfattas av detta genomförandebeslut. De fyra åtgärder som är markerade med svarta kryss avser den separata ansökan för Jarlappan samt åtgärder där projektkostnaderna understiger fem miljoner kronor. Ansökan om byte av armatur visas inte i kartan.

Mål och syfte

Syftet för samtliga klimatinvesteringsansökningar i detta ärende är att minska risken för översvämningar vid stora regn och skyfall samt leda om dagvatten så att den generella risken för översvämningar minskar. Vissa av projekten har även som mål att genom anläggning av trädplanteringar i växtbäddar med biokol fungera som kolsänkor och därmed bidra till minskade växthusgasutsläpp. Tillskapande av växtlighet sänker även temperaturen lokalt genom ett svalare mikroklimat.

Syftet med samtliga trygghetsinvesteringsansökningar är att öka tryggheten på utsatta platser genom olika insatser som stärker vistelsevärden eller individers upplevelse av kontroll i det offentliga rummet. Vissa av projekten har även som mål att försvåra att begå brottsliga handlingar i den offentliga miljön.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret. Dialog har förts med berörd stadsdelsförvaltning under arbetet med att bereda ansökningar om trygghetsinvesteringsmedel.

Åtgärdsförslag

Kontoret avser att finansiera samtliga projekt beskrivna i detta tjänsteutlåtande till ett totalt värde om 40 miljoner kronor, inklusive kostnader för projektering och utredning som upparbetats och finansierats under 2023 inom trafikkontorets investeringsram. Åtgärder kommer att utgå om ansökningar inte beviljas CM4-medel av kommunstyrelsen, då finansiering inte återfinns inom kontorets ordinarie investeringsbudget. Nedan beskrivs varje projekt kortfattat och samtliga ansökningar återfinns i Bilaga 3 och 4.

Klimatinvesteringar

Karl Vennbergs plats

Befintlig situation

Karl Vennbergs plats är en yta vars utformning medför problem med att dagvatten inte leds undan utan samlas vid en lågpunkt utanför en husentré.

Åtgärdsförslag

Syftet med projektet är fördröja och leda om dagvatten vilket även ger en ökad framkomlighet på platsen. Målsättningen är att en lägre andel dagvatten jämfört med idag når byggnationer samt att öka klimatnyttan genom att anlägga nya växtbäddar med biokol.

Inom ramen för denna ansökan kommer ett mindre torg att anläggas på platsen. Anläggningen utgörs av nya planteringsytor och växtbäddar vilka fungerar som vattenfördröjningsmagasin samt bidrar till bevattningsmöjligheter.

Konsekvens

Föreslagna åtgärder minskar risken för stående vatten på platsen vilket skapar en bättre framkomlighet och tillgänglighet. Åtgärden utförs med växtbäddar vilket förbättrar förutsättningarna för växtlighet samt bidrar till klimatnytta genom att kol binds i marken.

Förändringen av platsen bedöms även stärka vistelsevärden och skapa incitament för personer att vilja stanna längre på det tillskapade torget.

Valhallavägen

Befintlig situation

Valhallavägen ingår i stadens esplanadsystem med över 650 alléträd, en gata som enligt stadens skyfallsmodell kan samla mycket vatten vid samhällsstörande översvämningar från extrema regn och skyfall. Nedströms detta område sker i dagsläget ofta översvämningar vid mycket omfattande och kraftiga regn.

Åtgärdsförslag

Syftet med projektet är att skapa bättre förutsättningar för att ta hand om dagvatten och skyfall, med minskad översvämningrisk vid stora regn.

Anläggningen föreslås utgöras av växtbäddar, inlopp för dagvatten från körbanan samt infiltrationsytor kring träden. Marken runt träden vakuumaschaktas för att sedan återfyllas med biokol och makadam vilket skapar bättre förutsättningar för trädrötterna att få tillgång till syre och vatten, samt fungerar som vattenfördröjningsmagasin.

Konsekvens

Projektet bidrar till minskad risk för översvämning vid omfattande regn. Föreslagna åtgärder bidrar till följd av lägre risk för översvämning till bättre framkomlighet och tillgänglighet på platsen. De nya anläggningarna ger även förbättrade förutsättningar för de gamla alléträden genom växtbäddar och skyddsåtgärder.

Trygghetsinvesteringar

Akalla busstation

Befintlig situation

Akalla busstation är en viktig knutpunkt för Stockholms norra lokaltrafiknät, men också en plats som pekas ut som otrygg vid de medborgardialoger som genomförts i området. Platsen upplevs som mörk och svårorienterad samt sakna positiva vistelsevärden.

Åtgärdsförslag

Syftet med projektet är att bidra till att platsen upplevs som tryggare och mer välunderhållen. Genom att förbättra belysningen samt ljusa upp väggar, tak och mark förbättras sikten på platsen.

Inom ramen för projektet kommer även nedslitna ytor att rustas upp och fler sittmöjligheter skapas genom ny möblering.

Konsekvens

Tryggheten på platsen ökar efter utförda åtgärder, då platsen blir mer levandegjord, överskådlig och omhändertagen. Uppföljning kommer ske inom det löpande samarbete som finns inom platssamverkan.

Maltesholmstorget

Befintlig situation

Maltesholmstorget är en öppen drogscen (ÖDS), vilket innebär att torget är en geografisk bestående plats där bruk och försäljning av narkotika sker offentligt och uppfattas som problematisk av myndigheter eller allmänheten. Försäljningen sker främst vid en parkeringsyta, där Samverkan Stockholmsregionen har beslutat att platsen ska upphöra som ÖDS. Stadsdelsförvaltningen och polisen har som målsättning att detta ska ske senast 2026.

Åtgärdsförslag

Syftet med projektet är att förändra parkeringsytan så att det blir svårare att bedriva öppen droghandel, exempelvis genom ökad insyn och förändrade möjligheter att snabbt kunna lämna platsen. Även intilliggande ytor kommer få ökade vistelsevärden genom förbättrad belysning och nya identitetsskapande inslag.

Konsekvens

Minskad öppen droghandel på parkeringsytan vilket bidrar till den övergripande målsättningen om att platsen upphör som ÖDS 2026. Uppföljning kommer ske inom det stadigvarande samarbetet som finns inom platssamverkan.

Prästgårdsstråket

Befintlig situation

Prästgårdsstråket har tidigare beskrivits som en plats med upplevd otrygghet på grund av olovlig körning och drogförsäljning. Projektet fick under 2023 beviljade trygghetsinvesteringsmedel för en första etapp, och har nu ansökt om en avslutande etapp två.

Åtgärdsförslag

Syftet med projektet är att minska problemen med olovlig körning genom att omgestalta den avslutande delen av stråket. Målsättningen är dessutom att bidra till att platsen upplevs som mer levandegjord och välunderhållen genom exempelvis mindre andel hårdgjorda ytor och större andel planteringar. Inom ramen för projektet kommer även nedslitna ytor att rustas upp samt fler sittmöjligheter adderas genom ny möblering.

Konsekvens

Försämrade förutsättningar för olovlig körning och olovlig parkering på platsen. Genom ökade vistelsevärden är en förväntad konsekvens en ökad rörelse vilket försvårar för öppen droghandel. Uppföljning kommer ske inom det stadigvarande samarbetet som finns inom platssamverkan.

Rågsveds torg och tunnelbana

Befintlig situation

Rågsveds torg och tunnelbana är en plats som pekats ut som otrygg vid de medborgardialoger som genomförts i området. Utformningen bidrar till att det är svårt att få en överblick vilket skapar en känsla av avsaknad kontroll. Det finns dessutom behov av att levandegöra och underhålla platsen.

Åtgärdsförslag

Syftet med projektet är att bidra till att platsen som helhet upplevs som tryggare och mer välunderhållen. Platsens identitetsskapande uttryck kommer att behållas och förstärkas samtidigt som insatser genomförs för att levandegöra väggytor genom exempelvis ljusinstallationer. Insatserna kommer att genomföras i samband med att torgets fontän rustas upp under 2024.

På ytan utanför tunnelbanestationen är målsättningen att skapa en ökad känsla av kontroll och därmed trygghet. Passagen kommer att både rustas upp samt få en ny siktlinje då en stödmur kapas.

Konsekvens

Platserna upplevs som mer välunderhållna och trygga samt innehåller dekorativa inslag som förstärker platsens identitet. Uppföljning kommer ske inom det stadigvarande samarbetet som finns inom platssamverkan.

Konsekvenser

Klimatanpassning

Klimatinvesteringsåtgärderna i detta tjänsteutlåtande syftar till att minska risken för översvämning vid skyfall eller kraftiga regn. Genom att anlägga växtbäddar med biokol bidrar projekten även till att sänka halterna av koldioxid. Plantering av träd har dessutom positiva effekter vid värmetoppar då skuggning sänker temperaturen och bidrar till ett svalare mikroklimat. Även den upplevda bullernivån kan minska med hjälp av trädplantering.

En viss rening av dagvattnet kan ske när det leds till växtbäddar och magasin istället för att avledas direkt till ledningsnätet. Genom att utnyttja dagvatten för bevattningen av träd skapas en bättre livsmiljö för gatuträden samt starkare förutsättningar att klara extrem torka.

Trygghet och jämställdhet

Trygghetsinvesteringsåtgärderna i detta tjänsteutlåtande baseras på de brister som framkommit vid kontorets deltagande i aktuell lokal platssamverkan. En analys av platsens befintliga trygghetsaspekter har genomförts utifrån olika målgruppers behov där flera av projekten förväntas förbättra platserna ur ett tillgänglighetsperspektiv. Detta sker genom exempelvis förbättrad sikt, beläggning och räcken.

Då två av ansökningar rör platser i nära anslutning av kollektivtrafiksstationer är förhoppningen även att projekten får positiva jämställdhetseffekter. Detta då kvinnor i större utsträckning än män åker kollektivt samt anpassar sina resval utifrån trygghetsaspekter.

Tidplan

Samtliga projekt planeras att genomföras under 2024. Eventuell projektering har påbörjats och kommer slutföras under våren 2024. Tidigaste start för entreprenad är våren 2024. Projekten planeras att avslutas senast vid årsskiftet 2024/2025.

Aktivitet	2023	2024
Genomförandebeslut		X
Projektering	X	X
Entreprenad		X

Produktionsplanering och trafik under byggtiden

Projekten förväntas inte påverka omgivande trafik i större omfattning och genomförandet görs i etapper för att begränsa påverkan på framkomlighet.

Intressenthantering och kommunikation

Kommunikation sker i varje enskilt projekt utifrån uppkomna behov. Vid entreprenadarbete sätts byggskyltar upp på platsen. I vissa fall kan skyltar utöver byggskyltar tas fram med mer omfattande information om projektet.

Ekonomi och finansiering

Detta genomförandebeslut omfattar planerade klimatinvesteringar om 12 miljoner kr samt trygghetsinvesteringar om 28 miljoner kronor.

I projektens budget ingår förutom entreprenadutgifter även utgifter för utredning, projektering och intern tid, vilket sammanfattas i

Tabell 1 och Tabell 2. I totalutgiften ingår även ett riskpåslag om 20 procent.

Tabell 1. Ansökningar gällande klimatinvesteringsmedel via CM4 där totalkostnaden överstiger 5 miljoner kr

Projekt	Tidigare nedlagt (mnkr)	Beräknade kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Karl Vennbergs plats	0,0	6,1	6,1
Valhallavägen	0,0	5,9	5,9
Totalt	0,0	12,0	12,0

Tabell 2. Ansökningar gällande trygghetsinvesteringsmedel via CM4 där totalkostnaden överstiger 5 miljoner kr

Projekt	Tidigare nedlagt (mnkr)	Beräknade kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Akalla busstation	0,1	5,9	6,0
Maltesholmstorget	0,7	5,3	6,0
Prästgårdsstråket, etapp 2	0,1	5,9	6,0
Rågsveds torg och tunnelbana	0,5	9,5	10
Totalt	1,4	26,6	28

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 3,1 miljoner kr från och med år 2025. Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en avskrivningstid om 20 år och intern ränta om 2,8 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Driftkostnader

Åtgärderna bedöms i allmänhet ha mycket liten påverkan på kostnader för drift och underhåll. I vissa fall kan åtgärderna snarare sänka kostnaderna, då en nedsliten yta förbättras genom åtgärden och driften förenklas. Klimatinvesteringsprojekten förväntas ha en försumbar ökad driftkostnad för rensning av exempelvis dagvattenrännor eller brunnar. Projekteten medför en mindre ökning av kapitalkostnad från år 2025.

Stockholm vatten och avfall (SVOA) kommer, enligt tidigare beslut i kommunfullmäktige (KF § 22 protokoll nr 8, 2014-06-16) köpa över och ansvarar för driftkostnader för vissa av dagvattenanläggningarna. Trafikkontoret ansvarar för kostnader i form av räntor, avskrivningar och driftkostnader.

Risk/Osäkerhet

De ansökningar som inte beviljas medel från CM4 kommer inte utföras då kontoret inte har någon egen finansiering till de projekt som beskrivs i detta tjänsteutlåtande. I de fall ansökningar inte får full finansiering till de kostnader som återges i ansökan kan problem uppstå att utföra projekt. Även ökade kostnader under projektet kan leda till att endast delar av de planerade åtgärderna genomförs. Kontoret följer löpande projektens genomförande samt i samband med ordinarie tertiäla uppföljningsprocesser.

Kommunikation

Bedömning av kommunikationsinsatser sker i varje enskilt projekt utifrån uppkomna behov. Vid entreprenadarbete sätts byggskyltar upp på platsen och i vissa fall kan andra skyltar tas fram med mer omfattande information om projektet.

Slut

Bilagor

1. Bilaga. Utvärderingstabell för klimatinvesteringsprojekt
2. Bilaga. Faktorer att ta hänsyn till vid initierande av trygghetsprojekt
3. Bilaga. Klimatinvesteringsansökningar
4. Bilaga. Trygghetsinvesteringsansökningar